

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Цветелина Цветкова, Факултет Екранни изкуства,
НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

По конкурса за заемане на академичната длъжност *доцент*, за професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност Кинознание, киноизкуство и телевизия: филмова и телевизионна режисура, обявен от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ – София, в Държавен вестник, бр. 28/01.04.2025 г.

За участие в конкурса са подали документи двама кандидати: гл. ас д-р Радослав Желязков Камбуров и д-р Светла Димитрова Цоцоркова. Когато приех да бъда член на научното жури на настоящия конкурс, не предполагах пред какво предизвикателство ми предстои да се изправя. Представените две кандидатури се отличава с безспорни качества и макар акцентът в работата на двамата колеги да е различен, не може да се отрече, че и двамата имат солиден опит и пълно основание да бъдат избрани за заемане на академичната длъжност „доцент“ по филмова и телевизионна режисура.

Гл. ас. д-р Радослав Камбуров

Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

При прегледа на документите, предоставени за кандидатстване в конкурса за „доцент“ от гл. ас. д-р Радослав Желязков Камбуров установих, че те съответстват на изискванията, заложиени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Група показатели	Минимален брой точки	Точки на кандидата
А	50	50
Б	-	-
В	140	150
Г	120	785
Д	40	60
Е	80	100

Изискуем минимум- 430 точки. Точки на гл. ас. д-р Камбуров – 1145.

Творческа и публикационна дейност

От предоставените сведения е видно, че гл. ас. д-р Камбуров отделя внимание както на творческата, така и на публикационна си дейност. В творческо отношение неговият фокус е върху късометражното кино. Някои може би биха сметнали това за недостатък, но по мое мнение това далеч не е така. Умението да синтезираш и да представиш пълноценно една история за кратко време всъщност е рядко срещан талант. За своите постижения в късометражното кино той получава национални и международни отличия. Не можем да не признаем, че кратките форми не само в киното, но и във всяко друго времево изкуство се превръщат в доминанта в днешното забързано ежедневие, така че аз смятам, че кандидатът много умело въплъщава съвременните тенденции. Нещо повече, той смело стъпва и в полето на компютърните игри – факт, който потвърждава предходното ми твърдение относно неговия стремеж към иновативност.

Публикациите също са значителна част от дейността на гл. ас. д-р Камбуров. Смятам, че това е голямо предимство, тъй като споделянето на опит и идеи чрез създаването на писмени трудове е ключова част от процеса на предаване на знания, който всъщност е основен за академичната общност. На базата на защитената през 2020 г. докторска дисертация, кандидатът публикува през 2021 г. книгата „Новата градина. Общуване с идеала в епохата на дигиталните медии“. Обект на неговото изследване е „тенденцията към сближаване и последващо пълно отъждествяване между реалното и виртуално битие“. Изследва общуването между творец и реципиент- нещо което е от решаващо значение за работата на режисьора в стремежа му да предаде на публиката възможно най- пълнокръвно своите идеи. Кандидатът представя и още девет публикации, обхващащи обширно поле от интереси в сферата на екранните изкуства, които са обект на изследователски интерес на гл. ас. Камбуров. Не мога да не отбележа, че тук отново намираме паралел на между киното и компютърните игри – акцент, който поставя и в своята творческа дейност.

Творби за хабилитация

За настоящият конкурс гл. ас. Камбуров представя три късометражни филма- „Insomnia“, „Хавай“ и „Змей“. Трите филма, макар и на пръв поглед много различни, всъщност имат една много важна обща черта, а именно, че въпреки своята краткост, успяват да се съсредоточат и да развият образа на основните персонажи с изключителна релефност, навлизайки дълбоко в техния свят и изследвайки техните стремежи и идеали. Интересът му към компютърните игри е въплътен във филма „Insomnia“ . Тук виждаме и още една отличителна черта на творчеството на Радослав Камбуров- интересът му към приказното начало, който виждаме и в най- новият му филм, също част от представените хабилитационни творби – „Змей“.

„**Insomnia**“ (2019) демонстрира с визуални средства интереса на режисьора към изследването на реалното и виртуалното и тяхното взаимодействие- тема, която той засяга и в писмените си трудове. Друго, което прави впечатление е размахът, с който филма е реализиран. Начинът на представянето на историята и съчетаването на различни реалности е впечатляващо постижение, имайки предвид, че филмът е създаден като студентска работа.

„**Хавай**“ (2024) е вторият филм, представен за разглеждане в конкурса. Той контрастира по своя мащаб с предишно разгледания. Освен че е най- краткия от трите като времетраене, филмът се отличава със своя камерен стил и лаконичност. Самият режисьор в своята справка за приносите отбелязва, че стремежът му е бил да позиционира филма в жанра на абсурдистката комедия – жанр, който не се радва на много широка популярност. Характерните му черти, като преувеличените реакции на банални събития, неочаквани обрати и нереалистични ситуации, са добре разработени във филма, а липсата на диалог и фокусирането върху един единствен персонаж подчертават нелогичността на историята. Правят впечатление и звуковите решения, които са напълно в унисон с визуалните изразни средства и със своята минималистичност допълват усещането на капсулованост на света на персонажа.

Последният от трите филма – „**Змей**“ (2025) всъщност е и най- новият творчески проект на гл. ас. Камбуров. Тук, както в „Insomnia“ , имаме преплитане на две реалности – тази, в която живеят персонажите, както и всички ние, и магическата, приказна реалност, която основният персонаж създава за децата си, в опита си да ги предпази от скръбта по починалата им майка. Тук отново личи стремежа на режисьора към имплементиране на иновативни изразни средства- използването на изкуствен интелект в изграждането на изображението. Филмът проследява интеракцията на персонажа с различни хора от обкръжението му. Допълнителна трудност е и работата с деца. Това, според мен, е елементът, който се явява най- слабо звено в представените работи. И нямам предвид екранното присъствие на двете деца, участващи във филма, а по- скоро тяхното речево изпълнение – аспект, който в доста епизоди компрометираща в известна степен усещането за достоверност.

Преподавателска дейност.

Д-р Радослав Камбуров е щатен асистент в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ от 2020 година, а от 2022 заема академичната длъжност „главен асистент“. Преподавателската му дейност е фокусирана върху работата му със студентите от първи курс. Първите стъпки в изграждането на младите творци са основополагащи за тяхното бъдещо развитие. Смятам, че не случайно тази роля е поверена именно на гл. ас. Камбуров, който започва работата си с тях от първия ден на тяхното постъпване в Академията. Освен че е сред основните

преподаватели във всички практически екипни работи и индивидуални упражнения, в теоретичните си модули той запознава студентите и с режисьорските изразни средства и принципите на критическия анализ. Неговите усилия не остават неоценени от студентите и това личи в атестационната му оценка, която е сред най- високите в Академията.

Други академична дейности

Гл. ас. Камбуров е сред основните фигури от българска страна във FilmEU - европейски алианс на висши училища за кино и медии. Той е водещ на работния пакет, отговарящ за конструирането на учебните програми. От есента стартира първата съвместна бакалавърска програма Pathfinder. Основна фигура от страна на НАТФИЗ е именно гл. ас. Камбуров, който със своя професионализъм е спечелил доверието на международните партньори на Академията. Доказателство за това можем да намерим и в приложените препоръки.

Не може да не отбележим, че кандидатът е и председател на новосъздадения Център за продължаващо обучение, член на Факултетния и Академичния съвет, което идва да покаже неговото дейно участие в живота на Академията.

Д-р Светла Цоцоркова

Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

При прегледа на документите, предоставени за кандидатстване в конкурса за „доцент“ от д-р Светла Димитрова Цоцоркова установих, че те съответстват на изискванията, заложи в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Група показатели	Минимални брой точки	Точки а кандидата
А	50	50
Б	-	-
В	140	150
Г	120	1235
Д	40	280
Е	80	715

Изискуем минимум- 430 точки. Точки на д-р Цоцоркова – 2430.

Творческа и публикационна дейност

Творческата биография на д-р Цоцоркова е наистина впечатляваща! Тя е участвала в реализирането на 31 пълнометражни и късометражни, документални, игрални и анимационни филма, в качеството си на режисьор, сценарист, продуцент, режисьор по монтажа и актриса. Неизброими са и наградите, с които са отличени нейните творби на национални и международни форуми. Ласкави са оценките и на критиката, публикувани в световно признати специализирани издания, като „Variety“. Много от нейните филми са продадени за разпространение в редица държави по света. Смело мога да кажа, че д-р Цоцоркова е сред най- успешните ни режисьори. Нейните филми се отличават с дълбочина, интересна гледна точка към на пръв поглед ежедневни ситуации, както и със собствен почерк във визуалното и звуково изграждане.

За съжаление в представените документи е видно, че д-р Цоцоркова няма публикационна дейност, което по мое мнение е голям минус, имайки предвид, че тя действително има какво да сподели от своя богат опит. Сигурна съм, че нейни теоретични трудове биха представлявали интерес за студентите, което в крайна сметка е от ключово значение за един преподавател. Нещо повече, моите лични впечатления са, че когато става въпрос за творчески процес, д-р Цоцоркова е наистина увлекателен разказвач.

Творби за хабилитация

За настоящият конкурс д-р Цоцоркова представя два пълнометражни и един късометражен игрални филми- „Жажда“, „Бони и Льони“ и „Сестра“. И трите филма имат впечатляващ фестивален живот, както и множество национални и международни отличия. Това, което прави най- силно впечатление е уелото изграждане на персонажите и на междуличностното им общуване. Всеки от тях е разработен детайлно, има своя облик, история, речева характеристика, убедително присъствие. Това спомага за изграждането на доверие между твореца и зрителя, което от своя страна е важно условие за успеха на един филм. От трите представени филма **„Жажда“ (2015)** е първи по своето създаване. Той е пълнометражен дебют на режисьора. Въпреки това обаче филмът се отличава със зрялост и подчертан собствен почерк. Прави впечатление убедителното присъствие на младите актьори и тяхното непринудено общуване с вече утвърдените имена в българското кино и театър – безспорна заслуга на уелата режисьорска работа.

Интересен е казусът с късометражният филм „Бони и Льони“ (2020) . В своята справка за приносите, д-р Цоцоркова споделя, че филмът е замислен като кастинг за актрисата Елена Замяркова. Превръщането на кастинг във филм е доста амбициозна задача, но в случая много добре изпълнена! Историята е семпла, ежедневна. Въпреки това обаче, е разказана много пълнокръвно. Във филмът има достатъчно детайли, които позволяват на зрителя да получи цялостно впечатление за персонажите , за тяхната история и взаимоотношения.

Филмът „Сестра“ (2019) разказва историята за живот на майка и двете ѝ дъщери. Интересен е персонажът на по- малката сестра, която през цялото време се опитва да „разкраси“ живота си, измисляйки си случки, с които да заинтригува потенциалните купувачи на керамични фигури. Само че толкова се увлича, че накрая е на път да навреди на себе си и собственото си семейство. За мен този филм е най- сложният и многопланов от всички представени. Атмосферата на филма както визуално, така и звуково е наситена и релефна. Разказът е интригуващ и приковава вниманието на зрителя.

Преподавателска дейност.

Д-р Светла Цоцоркова е гост-преподавател в НАТФИЗ от 2022 г. до момента. Тя работи със студентите от втори курс, специалност Филмова и телевизионна режисура. Втората година от обучението действително е предизвикателство както за студентите, така и за преподавателите, тъй като именно в нея за пръв път обучаващите се са вече профилирани и започва тяхното по- задълбочено изучаване на избраната специалност. На д-р Цоцоркова са поверени модулите „Режисура на деца“, Екипна работа „Етюд с деца“ и „Работа с актьора“. Имайки предвид брилянтната ѝ работа в нейните филми, студентите наистина би трябвало да се гордеят, че имат щастието да попаднат на такъв преподавател.

Заклучение

Още в самото начало на тази рецензия споменах, че участието ми в журито на този конкурс се оказа голямо предизвикателство. Надявах се, че когато започна да анализирам представените от двамата кандидати материали работата ми ще се улесни и изведнъж решението само ще се появи. Уви, не се получи така! Разбира се няма как да не отбележа, а и смятам за всички е видно, че в творческо отношение кандидатурата на д-р Светла Цоцоркова категорично е доста по-респектираща. Тя показва завиден практически опит, който при това е получил своята оценка не само на местно, но и на международно ниво. От друга страна нещо, което също смятам, че е видно за всички, особено за колегите от НАТФИЗ е присъствието на гл. ас. д-р Радослав Камбуров в Академията като преподавател, активен участник в международната и проектна дейност, както и в центъра за

продължаващо обучение. Както вече споменах, а и всички ние, участниците в журито видяхме приложено като материал, гл. ас. д-р Камбуров се ползва с авторитет и сред нашите чуждестранни колеги от алианса FilmEU. Не може да бъде пренебрегнато и теоретичното му творчество.

Като обобщение на казаното до тук – двамата кандидати са много различни, но определено са силни, открояващи се личности, които безспорно имат своето място в Академията. Опитах се да направя възможно най- изчерпателна оценка на предоставената информация. Разбира се, тъй като в работата си съм се срещала с тях, моите лични впечатления също под някаква форма са вплътени в написаното. Лошо стечение на обстоятелствата е фактът, че и двамата участват в един и същ конкурс. Тъй като режисурата е предимно практическа професия, а в това отношение д-р Светла Цоцоркова има неоспорима преднина, логично е нейната кандидатура да бъде предпочетена. Моето лично и най- искрено мнение е, че макар и трудно съпоставими поради различното си творческо и преподавателско развитие и двамата има какво да дадат и с какво да спомогнат за оформянето на младите български кинотворци.

18.08.2025г

доц. д-р Цветелина Цветкова